

Transportni kapacitet:- rasuta roba

$$Q_v = 3600 \cdot F_m \cdot v \quad [m^3/h]$$

$$Q_t = 3600 \cdot F_m \cdot v \cdot \gamma_m \quad [kN/h]$$

- komadna roba

$$Q_k = 3600 \cdot \frac{v}{l} \quad [kom/h]$$

$$Q_{kt} = 3.6 \cdot \frac{v}{l} \cdot G_p \quad [kN/h]$$

F_m – stvarna površina poprečnog preseka materijala na traci [m²]

v – brzina trake [m/s]

γ_m – nasipna zapreminska težina materijala [kN/m³]

l – rastojanje između komada robe na traci [m]

G_p – težina komada robe [N]

Određivanje snage za pogon:**metoda jedinstvenog koeficijenta otpora**1. snaga potrebna za pogon neopterećenog transportera

$$N_L = \frac{C \cdot f \cdot L \cdot v \cdot (q_{m1} + q_{m2}) \cdot \cos \delta}{1000} \quad [kW]$$

2. snaga potrebna za prenošenje tereta

$$N_Q = \frac{C \cdot f \cdot L \cdot Q_t \cdot \cos \delta}{3600} \quad [kW]$$

3. snaga potrebna za podizanje tereta

$$N_H = \pm \frac{Q_t \cdot H}{3600} \quad [kW]$$

4. snaga potrebna za savlađivanje dodatnih otpora

$$N_Z \quad [kW]$$

Širina trake	N_Z
B≤500mm	0.75 kW
B≤1000mm	1.5 kW
B>1000mm	2+3 kW

Snaga potrebna na vratilu pogonskog bubnja N_{CD}

$$N_{CD} = N_L + N_Q + N_H + N_Z$$

Potrebna snaga motora

$$N_{CM} = \frac{N_{CD}}{\eta_p}$$

C – korektivni faktor

L (m)	C	L (m)	C	L (m)	C	L (m)	C	L (m)	C	L (m)	C	L (m)	C
<4	9	8	5.1	20	3.2	50	2.2	125	1.64	320	1.29	800	1.12
4	7.6	10	4.5	25	2.9	63	2	160	1.53	400	1.23	1000	1.10
5	6.6	12.5	4	32	2.6	80	1.85	200	1.45	500	1.19	1250	1.08
6	5.9	16	3.6	40	2.4	100	1.84	250	1.37	630	1.15		

f – koeficijent ukupnih otpora

$$f=0.017$$

za dobro izrađena postrojenja i u dobrim uslovima rada

$$f=0.025$$

za prosečne uslove rada

$$f=0.025 \text{ do } 0.1$$

u uslovima velikog zaprašivanja, lošeg podmazivanja valjaka i preopterećenja trake

L – dužina transportera [m]

v – brzina trake [m/s]

q_{m1} – zbirna redukovana težina valjaka u obe grane [N/m]

$$q_{m1} = q_{ro} + q_m$$

q_{m2} – težina trake u obe grane [N/m]

$$q_{m2} = 2q_0$$

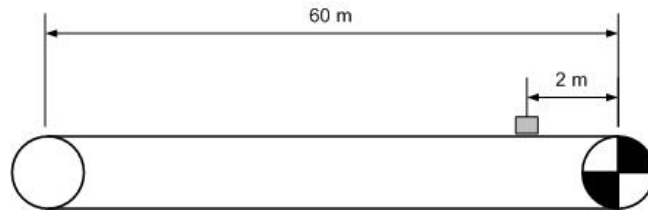
δ – ugao nagiba transportera [°]

Q_t – težina materijala koju je potrebno transportovati transporterom dužine L

H – visina na koju se diže (sa koje se spušta) materijal prilikom transporta

Zadatak 1. Horizontalni trakasti transporter namenjen je transportu komadnog tereta dimenzija 0.4x0.1x0.2 m i težine 250N. Transporter je dužine 60m, a istovar se realizuje štitnim skretačem postavljenim 2m od kraja transportera. Odrediti snagu transportera i maksimalnu silu u traci, ukoliko je:

- rastojanje između jedinica tereta $l=1m$,
- težina valjaka $G_v=35N$,
- transportni kapacitet trake $Q_k=3000$ kom/h
- trakasti transporter radi u dobrim uslovima rada
- iskorišćenje snage motora na vratilu pogonskog bubnja je 0.85

Rešenje:

OSNOVNI PARAMETRI TRANSPORTERA

$$Q_k = 3000 \text{ kom/h}$$

$$Q_k = 3600 \cdot \frac{v}{l} \Rightarrow v = \frac{Q_k \cdot l}{3600} = \frac{3000 \text{ kom/h} \cdot 1m}{3600} = 0.833 \text{ m/s}$$

Uslov koji mora da bude zadovoljen u slučaju kada se transportuje komadna roba protočnim linijama je $v \leq 1.31$ m/s, i u ovom slučaju je on zadovoljen.

Širina trake za slučaj transporta komadne robe je

$$B = a_{\max} + 0.2m = 0.4m + 0.2m = 0.6m$$

Težina trake za definisanu širinu trake

$$q_0 = (250 \div 350) \cdot B = 300 \cdot 0.6 = 180 \text{ N/m}$$

Rastojanje valjaka je veoma bitan tehnički parametar transportera sa značajnim uticajem na ponašanje sistema pri radu i kreće se u sledećim granicama :

- ravna traka (rasuta roba) 1,5 do 2,5 [m]
- koritasta traka (rasuta roba) 0,8 do 1,8 [m]
- kod komadne robe razmak valjaka je za $G_p \leq 250$ [N], 1 do 1,4 [m], a za $G_p > 250$ [N], razmak iznosi $a_{\max} / 2$
- u neopterećenoj grani rastojanje je dva puta veće u odnosu na opterećenu granu.

Za datu težinu tereta za rastojanje između valjaka se u opterećenoj grani usvaja 1m,

$$l_o = 1m$$

$$l_n = 2 \cdot l_o = 2m$$

Redukovana (svedena) težina valjaka u opterećenoj i neopterećenoj grani transportera je

$$q_{ro} = \frac{G_v}{l_o} = \frac{35N}{1m} = 35 \text{ N/m}$$

$$q_m = \frac{G_v}{l_n} = \frac{35N}{2m} = 17.5 \text{ N/m}$$

PRORAČUN SNAGE

Metoda jedinstvenog koeficijenta otpora

$$N_L = \frac{C \cdot f \cdot L \cdot v \cdot (q_{m1} + q_{m2}) \cdot \cos \delta}{1000}$$

$C(60)$ je između vrednosti 2 i 2.2, koje odgovaraju vrednostima $C(50)$ i $C(63)$ respektivno, a tačnu vrednost dobijamo primenom linearne interpolacije.

$$C(60) = C(63) + \frac{63 - 60}{63 - 50} \cdot (C(50) - C(63)) = 2 + \frac{3}{13} \cdot (2.2 - 2) = 2 + 0.04615 = 2.046$$

Za koeficijent ukupnih otpora, obzirom na dobre uslove rada, usvajamo $f=0.017$

$$q_{m1} = q_{ro} + q_m = 35 \text{ N/m} + 17.5 \text{ N/m} = 52.5 \text{ N/m}; \quad q_{m2} = 2 \cdot q_0 = 2 \cdot 180 \text{ N/m} = 360 \text{ N/m}$$

$$N_L = \frac{2.046 \cdot 0.017 \cdot 60m \cdot 0.833 \frac{m}{s} \cdot (52.5 \frac{N}{m} + 360 \frac{N}{m}) \cdot \cos 0^\circ}{1000} = 0.72 \quad [kW]$$

$$N_Q = \frac{C \cdot f \cdot L \cdot Q_t \cdot \cos \delta}{3600}$$

$$Q_t = Q_k \cdot G = 3000 \frac{kom}{h} \cdot 250N = 750000 \frac{N}{h}$$

$$N_Q = \frac{2.046 \cdot 0.017 \cdot 58m \cdot 750000 \frac{N}{h} \cdot \cos 0^\circ}{3600} = 0.42 \quad [kW]$$

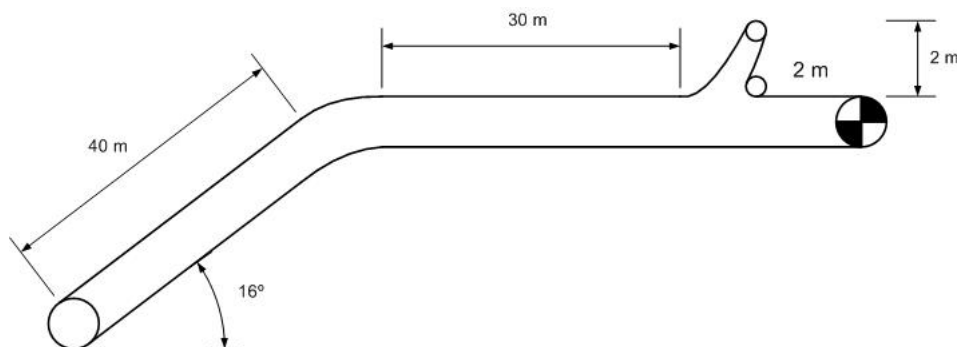
$$N_H = \pm \frac{Q_t \cdot H}{3600} = 0$$

Zbog širine trake od 600mm usvajamo da nam je snaga potrebna za savlađivanje dodatnih otpora

$$N_Z = 1.5 \quad [kW]$$

$$N_{CD} = N_L + N_Q + N_H + N_Z = 0.72 + 0.42 + 0 + 1.5 = 2.64 \quad [kW]; \quad N_{CM} = \frac{N_{CD}}{\eta} = \frac{2.64kW}{0.85} = 3.1 \approx 3.5 \quad [kW]$$

ZADATAK 2. Za realizaciju transporta robe do bunkera potrebno je projektovati trakasti transporter čija trasa je prikazana na slici.

Godišnja količina uglja koju je potrebno transportovati iznosi 10 000 000 kN. Transporter radi u dve smene od po 8h, broj radnih dana je 300, za koeficijent dnevne neravnomernosti uzeti 25%. Ako je:

- težina valjaka $G_v = 40N$
- nasipna zapreminska težina uglja $\gamma_m = 7.5 \frac{kN}{m^3}$
- ugao prirodnog nagiba materijala u pokretu $\rho = 15^\circ$
- stepen popunjenosti preseka površine materijala na traci $\psi_p = 0.75$
- zavisnost kapaciteta transportera u odnosu na nagib $k_\delta = 0.89$
- gubici u toku radnog vremena $\varphi = 0.15$
- stepen iskorišćenja pogonskog motora $\eta = 0.85$

izračunati snagu potrebnu za pogon transportera.

Rešenje:

OSNOVNI PARAMETRI TRANSPORTERA

$$Q_t = \frac{Q_{god}}{N_{sm} \cdot N_{rad} \cdot \tau \cdot (1 - \varphi)} \cdot \alpha = \frac{10000000kN}{2 \cdot 300 \cdot 8h \cdot (1 - 0.15)} \cdot 1.25 = \frac{10000000kN}{4080h} \cdot 1.25 \approx 3064 \frac{kN}{h}$$

Širinu trake dobićemo iz formule za kapacitet trakastog transportera u slučaju koritaste trake (Firling)

$$Q_t = 465 \cdot v \cdot k_\delta \cdot \psi_p \cdot \gamma_m \cdot (0.9B - 0.05)^2 \quad [kN/h] \Rightarrow B = \frac{\sqrt{\frac{Q_t}{465 \cdot v \cdot k_\delta \cdot \psi_p \cdot \gamma_m}} + 0.05m}{0.9} \quad [m]$$

Obzirom da se istovar robe sa transportera vrši preko istovarivača sa bubnjevima brzina trake mora da bude manja od 2.65 m/s, pa ćemo usvojiti da je 2.5 m/s.

$$v = 2.5 \frac{m}{s} \Rightarrow B = \frac{\sqrt{\frac{3064 \frac{kN}{h}}{465 \cdot 2.5 \frac{m}{s} \cdot 0.89 \cdot 0.75 \cdot 7.5 \frac{kN}{m^3}}} + 0.05m}{0.9} = \frac{0.728m + 0.05m}{0.9} = \frac{0.778m}{0.9} = 0.864m$$

za širinu trake usvajamo da je $B=1m$.

Težina trake je

$$q_o = (250 - 350) \cdot B \left[\frac{N}{m} \right] \Rightarrow q_o = 300 \cdot 1 = 300 \frac{N}{m}$$

Rastojanje između valjaka za rasutu robu i koritast profil trake je od 0.8 do 1.8m, pa usvajamo da je u opterećenoj grani rastojanje između valjaka $l_o=1.3m$, a $l_n=2l_o=2.6m$.

Redukovana (svedena) težina valjaka po dužnom metru je

$$q_{ro} = \frac{G_v}{l_o} = \frac{40N}{1.3m} \cong 31 \frac{N}{m}$$

$$q_m = \frac{G_v}{l_n} = \frac{35N}{2m} \cong 15.5 \frac{N}{m}$$

PRORAČUN SNAGE

Metoda jedinstvenog koeficijenta otpora

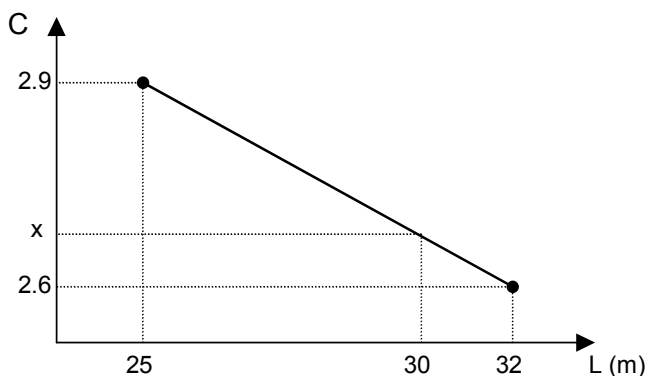
$$N_{L(i)} = \frac{C \cdot f \cdot L_{(i)} \cdot v \cdot (q_{m1} + q_{m2}) \cdot \cos \delta}{1000}$$

$$N_{L1} = \frac{C_1 \cdot f \cdot L_1 \cdot v \cdot (q_{m1} + q_{m2}) \cdot \cos \delta_1}{1000}$$

$$N_{L2} = \frac{C_2 \cdot f \cdot L_2 \cdot v \cdot (q_{m1} + q_{m2}) \cdot \cos \delta_2}{1000}$$

$$C = f(L) \quad C_1 = C(40) = 2.4$$

$$C_2 = C(30) \Rightarrow \text{linearna interpolacija}$$

$$x = C(30) = C(32) + \frac{30 - 25}{32 - 25} \cdot (C(25) - C(32))$$

$$C(30) = 2.6 + \frac{5}{7} \cdot (2.9 - 2.6) = 2.6 + 0.714 \cdot 0.3 = 2.814$$

Obzirom da se radi o prosečnim uslovima rada usvajamo da je $f = 0.025$.

$$q_{m1} = q_{ro} + q_m = 31 \frac{N}{m} + 15.5 \frac{N}{m} = 46.5 \frac{N}{m}$$

$$q_{m2} = 2 \cdot q_o = 2 \cdot 300 \frac{N}{m} = 600 \frac{N}{m}$$

$$N_{L1} = \frac{2.4 \cdot 0.025 \cdot 40m \cdot 2.5 \frac{m}{s} \cdot (46.5 \frac{N}{m} + 600 \frac{N}{m}) \cdot \cos 16^\circ}{1000} = 3.73 \quad [kW]$$

$$N_{L2} = \frac{2.814 \cdot 0.025 \cdot 30m \cdot 2.5 \frac{m}{s} \cdot (46.5 \frac{N}{m} + 600 \frac{N}{m}) \cdot \cos 0^\circ}{1000} = 3.41 \quad [kW]$$

$$N_{Q(i)} = \frac{C_{(i)} \cdot f \cdot L_{(i)} \cdot Q_t \cdot \cos \delta_{(i)}}{3600}$$

$$N_{Q1} = \frac{C_1 \cdot f \cdot L_1 \cdot Q_t \cdot \cos \delta_1}{3600} = \frac{2.4 \cdot 0.025 \cdot 40m \cdot 3064 \frac{kN}{h} \cdot \cos 16^\circ}{3600} = 1.96 \quad [kW]$$

$$N_{Q2} = \frac{C_2 \cdot f \cdot L_2 \cdot Q_t \cdot \cos \delta_2}{3600} = \frac{2.814 \cdot 0.025 \cdot 30m \cdot 3064 \frac{kN}{h} \cdot \cos 0^\circ}{3600} = 1.79 \quad [kW]$$

$$N_{H(i)} = \frac{Q_t \cdot H_{(i)}}{3600} \Leftrightarrow \frac{Q_t \cdot L_{(i)} \cdot \sin \delta_{(i)}}{3600}$$

$$N_{H1} = \frac{Q_t \cdot H_1}{3600} = \frac{Q_t \cdot L_1 \cdot \sin \delta_1}{3600} = \frac{3064 \frac{kN}{h} \cdot 40m \cdot \sin 16^\circ}{3600} = 9.38 \quad [kW]$$

$$N_{H2} = \frac{Q_t \cdot H_2}{3600} = \frac{3064 \frac{kN}{h} \cdot 2m}{3600} = 1.7 \quad [kW]$$

Za N_z usvajamo 1.5 kW jer je $B=1m$.

$$N_{CD} = N_{L1} + N_{L2} + N_{Q1} + N_{Q2} + N_{H1} + N_{H2} + N_z = 3.73 + 3.41 + 1.96 + 1.79 + 9.38 + 1.7 + 1.5 = 23.47 \quad [kW]$$

$$N_{CM} = \frac{N_{CD}}{\eta} = \frac{23.47 kW}{0.85} = 27.61 kW \cong 28 \quad [kW]$$